Notitie

Cultuurbeleid Bellingwedde 2010-2013

Wedde 24-11-2009

Simonet Schroot
Afdeling Samenlevingszaken
Cluster WMO & Onderwijs

Inhoudsopgave

1 Inleiding 3
1.1 Beleid is keuzes maken 3
1.2 Beleid is samenhangende visie 3
1.3 Beleid is transparant en uitnodigend 4

2 Visie 5
2.1 Versterk het karakter van Bellingwedde 5
2.2 Cultuur is identiteit 5
2.3 Cultuur is kwaliteit van (recreatieve) omgeving 5
2.4 Cultuur is een spiegel 5
2.5 Cultuur is Oost-Groningen én jongeren

3 Cultuurparticipatie 6
3.1 Inleiding 6
3.2 Stimuleren van cultuurparticipatie 6
3.3 Bereikbaarheid 6
3.3.1 Afstand 6
3.3.2 Emotionele drempels 7
3.3.3 Financiële toegankelijkheid 7
3.3.4 Infrastructuur 7
3.4 Een cultuurnetwerk 7

4 Cultuureducatie 8
4.1 Inleiding 8
4.2 Museum De Oude Wolden als spil 8
4.3 CKV-aanbod 8

5 Culturele accommodaties 9
5.1 Inleiding 9
5.2 De podia 9
5.3 Verenigingsgebouwen, gemeenschapscentra 9
5.4 Musea en expositieruimten 9
5.5 Cultuureducatieve accommodaties 10

6 Podiumkunsten 11
6.1 Inleiding 11
6.2 De professionele podiumkunsten 11
6.3 De amateur-kunsten 11
6.4 Het Seizoen 11

7 Amateurkunst 12
7.1 Inleiding 12
7.2 Amateurkunst in Bellingwedde 12
7.2.1 Investeren in de toekomst 13
7.2.2 Investeren in samenwerking 13

8 Cultureel Erfgoed 14
8.1 Inleiding 14
8.2 De collectie Streekgeschiedenis 14
8.3 Monumenten 14
8.4 Streektaal 15
8.5 Gemeentearchief 15

9 Beeldende kunst 16
9.1 Inleiding 16
9.2 Concentratie 16
9.3 Openbare ruimte 16

10 Musea en galerieën 17
10.1 Inleiding 17
10.2 Musea en galerieën in Bellingwedde 17
10.3 Kwaliteit 17
10.4 Ontwikkelingen 18

11 Media en bibliotheek 19
11.1 Media 19
11.2 Bibliotheek 19

12 Cultuur en toerisme 20
12.1 Inleiding 20
12.2 De dorpskernen 20
12.3 Het agrarisch buitengebied 20
12.4 Bellingwedde een podium? 20

Tenslotte 21

1 Inleiding

Bellingwedde wenst het voeren van een eigen cultuurbeleid te continueren. In Nederland geldt dat de overheid - het doet er niet of het nu de landelijke, de provinciale of de lokale overheid is – bij het vaststellen van een cultuurbeleid zich onthoudt van uitspraken over de inhoud van kunst en cultuur. Vrijwel iedereen in ons land onderschrijft dit in de 19e eeuw door de staatsman Thorbecke geformuleerde principe. Dat wil zeggen: wel een bibliotheek betalen, maar niet bepalen welke boeken wel en welke niet in die bibliotheek te vinden zullen zijn. Wel theater subsidiëren, maar over de stukken die vervolgens opgevoerd worden heb je als overheid je mond te houden.

1.1 Beleid is keuzes maken

Cultuurbeleid is bepaalde vormen van kunst en cultuur stimuleren, zonder je met de inhoud bezig te houden. Stimuleren - regisseren en sturen - betekende in de praktijk vaak grotendeels hetzelfde als subsidiëren. En de mogelijkheid tot dat laatste is voor de gemeente Bellingwedde door de economische recessie onder druk komen te staan.
Er bestaat natuurlijk veel meer cultuur dan alleen de gesubsidieerde cultuur. Echter als wij beleid willen gaan voeren, dan moeten wij keuzes maken. Bijvoorbeeld tussen het behoud van het cultureel erfgoed, zoals kerken, musea, monumenten en landschappen enerzijds en de productie van hedendaagse uitingen van kunst en cultuur, zoals jongerencultuur en graffitikunst, anderzijds. Tussen amateurkunst en professionele kunstuitingen, hoe vaag de scheidslijnen soms ook zijn. Tussen versterken van wat er al is en het aantrekken van nieuwe activiteiten. Tussen traditie en vernieuwing, het muziekkorps en het popkoor, klassiek en modern. Tussen beeldende kunst en theater, kunsteducatie en cultuurtoerisme. Om maar eens een aantal zaken te noemen, die zeker niet allemaal tegenstellingen zijn, maar die niet allemaal in dezelfde mate tegelijk kunnen.

Ziehier een aantal dilemma's voor een lokaal kunst- en cultuurbeleid:
- men mag zich als overheid niet met de inhoud bemoeien;
- geen cultuurbeleid betekent niet dat er geen cultuur is;
- cultuurbeleid betekent kiezen;
- keuzes maken kan onrust opleveren in het culturele veld;
- de beperkte financiële gemeentelijke middelen.

1.2 Beleid is samenhangende visie

Daarom is het absoluut nodig dat elke overheid die een cultuurbeleid wil voeren voor zichzelf een samenhangende visie ontwikkelt waarop dat beleid gefundeerd kan worden en op grond waarvan er dus keuzes gemaakt kunnen worden. Wat betekent kunst en cultuur in de concrete situatie van de gemeente Bellingwedde anno 2010? Wat hebben we al in huis? Waar willen we naar toe? Hoeveel hebben we er voor over? En hoe vinden we aansluiting bij de economische en toeristische ontwikkelingen?
In 2003 heeft de gemeente Bellingwedde een dergelijke visie ontwikkeld. Inhoudelijk is deze visie niet erg veranderd. In deze nieuwe nota wordt de visie die de gemeenteraad in 2003 heeft vastgesteld daarom voor een groot gedeelte overgenomen. Wel wordt zij qua vertaling aangepast in die zin, dat het ambitieniveau althans voor zover het de gemeentelijke financiële bemoeienis betreft naar beneden bijgesteld wordt. Hetgeen niet wil zeggen dat de gemeente Bellingwedde qua inhoud haar ambitieniveau naar beneden bijstelt, integendeel!
De kunst van een creatief cultuurbeleid is te starten vanuit het bestaande en van daaruit bepaalde gewenste ontwikkelingen te bevorderen. Het kan niet zo zijn dat het beleid ophoudt bij de bestaande situatie. Dan zou er immers geen beleid nodig zijn. Het kan ook niet zo zijn dat het beleid alleen maar representeert wat de meerderheid van de bevolking wenst. Het is meer dan: u vraagt en wij draaien. Er behoort een spanningsverhouding te bestaan tussen wat is en wat wordt. Ook de geografische omgeving speelt een rol. Winschoten, Stadskanaal, Veendam en toch ook de stad Groningen zijn allen op (zeer) bereikbare afstand en bezitten een aantal voorzieningen op cultureel gebied, waarvan de inwoners van Bellingwedde gebruik kunnen maken.

Ons cultuurbeleid staat dus niet op zichzelf. Wel nemen wij een eigen positie in vanuit de identiteit die onze plattelandsgemeente kenmerkt. Daarom willen wij ook bevorderen dat onze eigen bevolking zich bewust wordt en blijft van deze eigen cultuur en identiteit.

Wat dichtbij dient te zijn moeten we bieden, wat mist kunnen wij aanvullen. Dit uitgangspunt hanteren wij ook in ons gemeentelijk accommodatiebeleid, waar een onderscheid gemaakt wordt in bepaalde voorzieningenniveaus (dorpsniveau, grootte van verzorgingsgebied, bovenlokale voorzieningen). Ook kan ons cultuurbeleid een voorwaarde zijn voor de toeristen die onze gemeente elk jaar bezoeken.
Wij hoeven in Bellingwedde echter niet alles zelf te doen. Cultuur is een factor die zich in principe weinig gelegen laat liggen aan gemeentelijke grenzen. Daarom zal het cultuurbeleid in onze regio en wellicht ook provinciaal gezien niets anders dan een integrerend en coördinerend cultuurbeleid kunnen zijn.
In het kader van de onderlinge samenhang van het cultureel beleid in Oost-Groningen zal een uitspraak gedaan moeten worden over samenwerking op regionaal niveau, waarbij al of geen deelname aan het Regionaal Cultuurplan Oost-Groningen in heroverweging genomen zal kunnen worden.

1.3 Beleid is transparant en uitnodigend

In deze nota houden wij rekening met het gegeven dat er diverse kleine kernen zijn binnen de gemeente Bellingwedde, dat de eigen cultuur en eigenheid waardevol zijn. Anderzijds dient het realiteitsgehalte van het behoud van een hoog voorzieningenniveau in alle kernen ook betrokken te worden bij de afwegingen die gemaakt moeten worden. Bellingwedde wil meer zijn dan de optelsom van deze kernen. Bellingwedde wil investeren in de toekomst, investeren in samenwerking, investeren in ontwikkelingen liever dan in tekorten. De ambities alsmede de mogelijkheden en onmogelijkheden gezien de financiële situatie van Bellingwedde worden in deze nota Cultuur globaal beschreven. Vervolgens dienen er door de raad eerst beleidsmatige keuzes gemaakt te worden waar Bellingwedde de komende beleidsperiode op gaat inzetten. Behoud van het huidige voorzieningenniveau? Benoemen van speerpunten? Clustering van aanbod of verschraling? Behoud van subsidiebeleid of stopzetting? Regionale samenwerking of niet? Pas als de financiële kaders voor cultuurbeleid voor de toekomst duidelijk zijn, kan er een concreet uitvoeringsprogramma geschreven worden. Op dit moment zit de gemeente een beetje in een spagaat: ambities genoeg, maar wat is er nog mogelijk?

Toch zullen wij trachten te komen tot een transparant en uitdagend beleid.

2. Visie

Zien wij cultuur als het geheel van door mensen gemaakte objecten en uitingen en rekenen wij daarbij ook de gewoonten die ons leven kenmerken, dan komen wij in ons beleid uit op twee aspecten: cultureel erfgoed en kunst. Beiden geven uiting aan wie wij zijn. Hieronder geven wij de hoofdlijnen van onze gedachtegang weer.

2.1 Versterk het karakter van Bellingwedde

De gemeente Bellingwedde is een kleine plattelandsgemeente. De ontwikkelingen waarmee de gemeente en haar burgers te maken hebben, lopen van plaatselijk tot mondiaal. Dit zien we ook bij cultuur. In de vorige eeuw hebben radio en TV maar ook de fysieke en virtuele infrastructuur Oost-Groningen als nooit tevoren verbonden met de rest van de wereld. In de 21e eeuw zullen de internationale contacten via de virtuele weg nog toenemen. Ook inwoners van onze gemeente hebben via Internet regelmatig contact met mensen van over de hele wereld. Dat neemt niet weg dat Bellingwedde - door enerzijds haar uitgestrektheid en anderzijds haar kleinschaligheid en door haar geografische ligging een specifiek karakter heeft en dat wij er aan hechten dat karakter te behouden en waar mogelijk te versterken.

2.2 Cultuur is identiteit

De gemeente Bellingwedde bestaat uit 8 kleine woonkernen in een agrarisch gebied. Onze bewoners kennen elkaar en dat draagt bij tot het gevoel een eigen identiteit te hebben. Men leeft in een omgeving waarin de geschiedenis zichtbaar aanwezig is door het cultureel erfgoed dat in elke kern weer een eigen karakter heeft. Cultuur versterkt zo de identiteit van de kernen. Wij willen dan ook activiteiten in de kernen blijven stimuleren. Maar deze kernen vormen ook samen onze gemeente en aan de gemeente willen wij ook recht doen. Ons cultuurbeleid geeft ons daarvoor mogelijkheden. Als wij bepaalde voorzieningen in een kern concentreren, kunnen alle inwoners van Bellingwedde daar trots op zijn. Dit sluit ook aan bij onze ambitie om te bevorderen dat onze eigen bevolking zich bewust wordt en blijft van deze eigen cultuur en identiteit.
Door een actief kunst- en cultuurbeleid willen wij meer dan voorheen nieuwe cultuuruitingen stimuleren. Door cultuureducatie en (amateur)kunst kunnen wij de belangstelling voor en participatie aan nieuwe cultuuruitingen stimuleren.

2.3 Cultuur is kwaliteit van recreatieve omgeving

Graag delen wij, nu en in de toekomst, onze ruimte met de toeristen die ons gebied bezoeken. De economische betekenis van het toerisme speelt hierbij een rol. Hier zijn duidelijke raakvlakken te zien met de nota Compleet Westerwolde 2009 en de startnotitie Lokale Economie 2009. Een mogelijke groei in het aantal toeristische bezoekers – zo te zeggen tijdelijke bewoners van onze gemeente - heeft gevolgen voor de infrastructuur, maar ook voor het culturele aanbod. Kwaliteit staat immers steeds meer voorop bij de keuze om ergens een vakantie door te brengen en cultuur draagt bij aan kwaliteit van leven en leefomgeving. In ons cultuurbeleid houden wij rekening met het stimuleren van de toeristisch-recreatieve ontwikkelingen en zodoende ook met de economische invloed daarvan.

2.4 Cultuur is een spiegel

Wij zijn ons ervan bewust dat de cultuur die wij als erfgoed koesteren, niet meer dezelfde is als die van vandaag. Cultuur is immers een spiegel van de tijd waaruit zij voorkomt. Ook de cultuur van de 21e eeuw kan niet aan ons voorbijgaan. Die biedt aanknopingspunten om ons te oriënteren op de visies die vandaag de dag ons wereldbeeld bepalen en is toetssteen voor onze eigen ervaringen. Onze aandacht gaat daarom ook uit naar een aanbod van eigentijdse kunst.

2.5 Cultuur is Oost-Groningen én jongeren

Bellingwedde maakt met Reiderland, Scheemda en Winschoten geografisch gezien deel uit van het Oldambt. Aan de andere kant ligt onze mooie gemeente ook voor een deel in Westerwolde. Het ligt voor de hand dat de gemeenten ook op toeristisch en cultureel terrein samenwerken en afstemmen. De samenwerking gaat echter verder. Wij zijn ons ervan bewust dat ons cultuurbeleid bijdraagt tot het Groninger geheel. Daarom stemmen wij ons beleid ook af op dat van de Provincie. Daarbinnen krijgen jongeren nadrukkelijk aandacht. Dat past bij ons streven om de komende generaties de kans te geven om te ontdekken wat het verleden biedt. Maar ook bij ons streven hen de ruimte te bieden voor een eigen invulling aan de cultuur van hún tijd.

3 Cultuurparticipatie

3.1 Inleiding

Cultuurparticipatie is deelname aan culturele activiteiten. We onderscheiden actieve en receptieve cultuurparticipatie. In het eerste geval zijn mensen zelf beeldend of audiovisueel bezig, schrijven ze, musiceren ze, dansen ze of maken ze theater. Als activiteiten van het cultureel erfgoed beoefenen mensen geschiedschrijving, archeologie of heemkunde. Van receptieve cultuurparticipatie is sprake als mensen kennisnemen van door anderen geproduceerde cultuuruitingen.

Cultuurparticipatie leidt tot cultuurbeleving en stimuleert mensen om het leven van alledag elke dag in een breder perspectief te plaatsen. Dat verrijkt het individu, maar verbindt het ook met anderen. Je beleeft cultuur soms alleen, maar ook vaak met anderen. Cultuurparticipatie kan zo een rol spelen bij ervaren van een gemeenschapsgevoel, net zoals het de binding met de directe omgeving kan bevorderen. Ook hier richten wij ons gemeentelijk beleid op.

Bij cultuurparticipatie zijn stimuleren van activiteiten, bereikbaarheid en informatie sleutelbegrippen. De gemeente Bellingwedde wil cultuurparticipatie bevorderen door beleid te voeren op deze onderdelen. Bovendien kan het plaatselijke en regionale culturele netwerk bijdragen aan het scheppen van voorwaarden voor cultuurparticipatie.

3.2 Stimuleren van cultuurparticipatie

In ons beleid kiezen we voor een aantal prioriteiten.

- Het stimuleren van samenwerking in het culturele veld (instellingen, organisaties, verenigingen particulieren). Hiermee vergroten we de slagkracht van (organisaties en verenigingen in) het culturele veld. Verder kan samenwerking een gunstig effect hebben op de relaties tussen de (verenigingen in de) verschillende dorpen en kernen.
- Het stimuleren van professionalisering.
  Professionalisering kan zowel bijdragen aan de verbetering van de kwaliteit van de activiteiten als een gunstig effect hebben op de exploitatie ervan.
- Het stimuleren van de deelname van jongeren aan culturele activiteiten.
  Voor de leeftijdsgroep kinderen tot 12 jaar is de binnenschoolse cultuureducatie een belangrijke voorwaarde.
- Het stimuleren van aanbod.
  Het heeft geen zin om wat elders beschikbaar is in onze gemeente zonder meer ook aan te bieden. Bellingwedde kent een groot aanbod beeldende kunst middels musea, kunstuitleen en galerieën. Het museum De Oude Wolden versterkt de culturele identiteit van onze gemeente. In de hoofdstukken over accommodaties, over musea en over beeldende kunst gaan wij daar nader op in. Bellingwedde kent ook een rijk cultureel erfgoed dat verdere ontsluiting verdient.

In het verleden hebben wij door subsidies altijd bijgedragen aan het in standhouden van (de activiteiten van) culturele organisaties. Om vernieuwing te stimuleren heeft de gemeenteraad de Nadere Regeling Activiteitensubsidies in het leven geroepen. Voor een culturele activiteit geldt dat zij slechts subsidiabel is indien zij de participatie op het gebied van kunst en cultuur bevordert en stimuleert, en lokale dwarsverbanden legt tussen kunst en cultuur en andere sectoren als onderwijs, recreatie en welzijnswerk. Bovendien dient de activiteit zich te richten op publieksparticipatie en/of het versterken van het culturele leven in de gemeente Bellingwedde en niet uitsluitend op de eigen leden van de vereniging/organisatie.

3.3 Bereikbaarheid

Met bereikbaarheid bedoelen wij geografische afstand, emotionele drempels, financiële toegankelijkheid en infrastructuur.

3.3.1 Afstand

De kernen van onze gemeente liggen verspreid over een groot gebied. In sommige opzichten zijn de afstanden makkelijk te overbruggen. De tijd dat men alleen bij bijzondere gelegenheden de woonplaats verliet is allang voorbij. Niemand verwacht dat wat er in museum De Oude Wolden in

Bellingwolde of in De Meet plaatsvindt ook elders gebeurt. Toch geldt voor bepaalde activiteiten op het gebied van de amateuristische kunst dat ze bij uitstek dicht bij huis horen omdat zij makkelijk met regelmaat voor iedereen toegankelijk moeten zijn. De activiteiten van de amateurkunst zijn verspreid over de diverse kernen en vervullen zo hun bindende functie.
Wij vinden de genoemde activiteiten en voorzieningen belangrijk, ook vanuit het welzijnsbeleid. Wij stimuleren een optimaal gebruik van bestaande accommodaties waarbij samenwerking een sleutelwoord is.

3.3.2 Emotionele drempels

Soms is onbekendheid van culturele activiteiten de basis voor een afwachtende of zelfs afwijzende houding. Cultuurdeelname hoeft niet voor iedereen aantrekkelijk te zijn, toch willen wij er aan bijdragen overbodige drempels weg te nemen. Samen met de organisaties, verenigingen en particulieren zullen wij nagaan of het zinvol is gezamenlijk de publiciteit en promotie te verbeteren. Verder willen wij de kwaliteit van tentoonstellingen, voorstellingen, presentaties en andere culturele initiatieven verder stimuleren. Ten slotte kan een aanbod op het gebied van cultuureducatie bijdragen om bestaande drempels weg te nemen.

3.3.3 Financiële toegankelijkheid

Wij willen niet dat een financiële drempel onze bewoners belet om deel te nemen aan culturele activiteiten. Toch zullen wij geen tekorten van organisaties aanvullen. De prikkel om op andere wijze de exploitatie rond te krijgen moet zelfs worden vergroot. Voor de doelgroep kinderen en jongeren maken wij een uitzondering. In het kader van het Armoedepact willen wij de mogelijkheid creëren dat een beroep gedaan kan worden op het Jeugdcultuurfonds.
Ook willen wij aanbieders in het culturele veld voorstellen om na te denken over een gecombineerd toegangsbewijs. Voor inwoners van Bellingwedde zouden wij graag zien dat er een abonnementsvorm wordt ontwikkeld. Te denken valt aan een kaart waarmee de inwoners een bepaald aantal evenementen tegen een vaste korting kunnen bezoeken.

3.3.4. Infrastructuur

Onder aanbod is samenwerking tussen organisaties al genoemd. Samenwerking is ook een kapstok voor verdere professionalisering van de organisaties. Hier komt de infrastructuur om de hoek kijken. De specifieke aandacht voor professionele kunsten en een tot stand te brengen professioneel netwerk willen wij onderbrengen in een herkenbaar steunpunt. Activiteiten gericht op jeugd en jongeren op het gebied van cultuureducatie dienen binnen onze gemeentegrenzen plaats te vinden. Beide ontwikkelingen vragen om een fysieke accommodatie waar de ondersteuning van organisaties onderdak zou kunnen vinden.

3.4 Een Cultureel Netwerk

Een van de instrumenten die wij met nadruk in ons beleid inzetten is het bestaand cultureel netwerk. Dit netwerk kan een spilfunctie vervullen bij het scheppen van voorwaarden voor cultuurparticipatie. In het netwerk komen initiatieven bij elkaar die gebundeld kunnen worden en zo tot een extra stimulans kunnen worden, het netwerk kan als klankbord en toetssteen voor ons beleid functioneren en ons adviseren over keuzes en ontwikkelingen. Ook dient het netwerk een rol te spelen in het bij elkaar brengen van vraag en aanbod op het gebied van cultuureducatie middels een CKV-aanbod aan het onderwijs. Op den duur zou het ook een rol kunnen spelen bij het integreren van beleid op regionaal niveau. Het museum De Oude Wolden speelt, gezien de positie die het museum inmiddels in de provincie inneemt, een belangrijke rol in het bijeenbrengen en bijeenhouden van het cultureel netwerk.

4 Cultuureducatie

4.1 Inleiding

Cultuureducatie omvat alle vormen van educatie waarbij kunst of cultureel erfgoed als doel of als middel wordt ingezet. Cultuureducatie bestaat uit activiteiten die mensen in contact brengen met cultuur en bevordert cultuurparticipatie. Wij onderscheiden buitenschoolse cultuureducatie gericht op volwassenen, kinderen en jongeren, en binnenschoolse cultuureducatie.
Bij cultuureducatie zijn het museum De Oude Wolden, het netwerk van lokale kunstaanbieders, de Jeugdtheaterschool, het toekomstig Cultuurplein en de bibliotheek voor ons sleutelbegrippen. In eerste instantie wensen wij ons te richten op cultuureducatie voor jeugd en jongeren, als zijnde een onderdeel van Jong in 't Oldambt, het integraal jeugdbeleid van de gemeenten Bellingwedde, Reiderland, Scheemda en Winschoten.

4.2 Museum De Oude Wolden als spil

Hoofdpunt van ons beleid wordt het uitbouwen van de cultuureducatieve functie van museum De Oude Wolden tot Hét Centrum voor Cultuureducatie, dat een sleutelrol kan vervullen in het vertrouwd maken van mensen met kunst en cultuur(historie). In onze gemeente ontbreekt zo'n centrum. Het museum De Oude Wolden heeft de afgelopen jaren met haar cultuureducatieve activiteiten voor zowel het basisonderwijs als het voortgezet onderwijs bewezen een dergelijke functie te kunnen vervullen.
Wanneer een dergelijke cultuureducatieve functie structureel binnen onze gemeentegrenzen actief is, zal de drempel om aan activiteiten deel te nemen voor mensen steeds lager worden. Het uitbreiden van het aanbod voor kinderen en jongeren is voor ons een belangrijk aandachtspunt bij de uitbouw van deze cultuureducatieve functie. Het museum dient met haar cultuureducatieve functie ook een coördinerende rol te spelen bij het aanbod CKV.

4.3 CKV-aanbod

Van overheidswege is CKV-onderwijs op het voortgezet onderwijs verplicht. Wij wensen het CKV-onderwijs ook structureel in te bedden in het leerplan van het basisonderwijs. Goed CKV-onderwijs kenmerkt zich ons inziens door een samenhang tussen actieve, reflectieve en receptieve cultuureducatie: beleven en beschouwen koppelen aan doen en ervaren. Alle kunstdisciplines en aspecten van cultureel erfgoed dienen voor alle basisschoolleerlingen en voortgezet onderwijsleerlingen één of meer keer aan bod te komen. In de activiteiten dient veel aandacht te zijn voor het ontsluiten van kunst en cultuur in de eigen omgeving. Op het gebied van cultuureducatie zijn momenteel de volgende instellingen actief voor de inwoners van Bellingwedde, te weten museum De Oude Wolden, de Muziekschool en de Jeugdtheaterschool. Wij willen de coördinatie van de ontwikkeling van een CKV-aanbod opdragen aan museum De Oude Wolden, en de uitvoering lager in het veld neerleggen, te weten bij het lokale culturele netwerk.

5 Culturele accommodaties

5.1 Inleiding

Onder culturele accommodaties verstaan we de verschillende accommodaties die in de gemeente beschikbaar zijn voor het verzorgen van culturele evenementen en activiteiten zoals uitvoeringen, voorstellingen of exposities. Ook diverse multifunctionele gebouwen zoals dorps- en gemeenschapscentra die (mede) voor een culturele functie beschikbaar zijn, rekenen we hiertoe.
Uitgangspunt voor het beleid voor de culturele accommodaties zal zijn dat het aantal voorzieningen tegemoet komt aan de - huidige of toekomstige - behoefte van de gemeente en de daar actieve culturele organisaties. Bij het vaststellen van dit voorzieningenniveau kijken wij nadrukkelijk naar de bredere context van de regio. Afstemming met accommodaties in de gemeenten Winschoten, Veendam en Stadskanaal ligt voor de hand.

In de gemeente Bellingwedde onderscheiden we vier categorieën van culturele accommodaties: de podia, de dorps- of gemeenschapscentra, de musea c.q. expositieruimten en de cultuureducatieve accommodaties. Het gewenst voorzieningenniveau is gebaseerd op het gemeentelijk accommodatiebeleid, waarin gerekend wordt met vier kernen en wel met de volgende kernindeling: Bellingwolde/Rhederbrug, Blijham, Vriescheloo/Veelerveen en Wedde. Daarin is vastgelegd dat er per kerngebied gezien de toegankelijkheid voor kwetsbare groepen zo mogelijk een aanbod dient te zijn van (zaal)ruimte ten behoeve van de Ouder- en Kindzorg, het peuterspeelzaalwerk, het basisonderwijs, bewegingsonderwijs, jeugdactiviteiten (0-12 jaar), preventieve gezondheidszorg en (preventieve) zorg voor ouderen en minder mobielen. Bovenkernse basisfuncties zijn voorzieningen voor jongeren vanaf 12 jaar, voor culturele en educatieve activiteiten en voor sport en recreatie. Op grond van het gemeentelijk accommodatiebeleid worden culturele accommodaties derhalve gerekend tot de bovenkernse voorzieningen.

5.2 De podia

De Magnuskerk te Bellingwolde kan gerekend worden tot een van de podia waar regelmatig concerten plaatsvinden. Het Kerkje Oudeschans kent een lange traditie voor wat betreft de zondagochtendconcerten. Daarnaast kan het Kerkje voor andere activiteiten gebruikt worden. In het verleden vonden in De Meet te Bellingwolde ook regelmatig voorstellingen plaats. Het is ons streven dat deze lijn wordt voortgezet. Ook de aula van het Dollardcollege kan gerekend worden tot de podia. Tot voor kort kon ook jeudsoos Veendiep gerekend worden tot de podia. Op dit moment wordt er evenwel gewerkt aan een andere invulling van het jeugd- en jongerenwerk en de rol van jeugdsoos Veendiep daarin.

5.3 Verenigingsgebouwen, gemeenschapscentra en andere voor multifunctioneel gebruik bestemde gebouwen

De gemeente kent een aantal dorps-en buurthuizen alsmede enige verenigingsgebouwen, waaronder enkele grotere. Wij willen ons inspannen om in de accommodaties te zorgen voor een (financieel) verantwoord voorzieningenniveau. De culturele functie van de verenigingsgebouwen is die van sociaal-culturele activiteiten (muziek- en zangverenigingen, volksdansgroepen). Ons beleid terzake richten wij op concentratie van culturele functies - zo veel als mogelijk - in geschikte centra. De nieuwe accommodaties te Veelerveen en Blijham zijn hier goede voorbeelden van.

Voor een deel leggen wij de verantwoordelijkheid voor beheer en exploitatie bij particuliere rechtspersonen. Via onze ambtelijke organisatie blijven we betrokken bij de uitvoering en het toezicht om er zo voor te zorgen dat de beschikbaarheid voor culturele functies niet in het gedrang komt.

5.4 Musea en expositieruimten

Bellingwedde telt een aantal kleine musea en expositieruimten (zie hoofdstuk 10 “Musea en galerieën).
De ordening van het beheren en exploiteren van de verschillende musea die (mede) onder onze verantwoordelijkheid vallen is een belangrijk aandachtspunt. Het is nog steeds onze wens om te komen tot één museumorganisatie voor beheer, onderhoud, personele ondersteuning en overige dienstverlening zoals promotie en administratie. Inmiddels zijn de besturen van de musea te Oude Schans en die van de Oude Wolden met elkaar in gesprek juist om te bezien in hoeverre voormeld doel te bereiken.

5.5 Cultuureducatieve accommodaties

Onder cultuureducatieve accommodaties verstaat men doorgaans de vestigingen van een muziekschool, bibliotheek of creativiteitscentrum. In Bellingwedde kennen we twee vestigingen van bibliotheken. De Muziekschool bevindt zich in Winschoten. Voor de cultuureducatie is inmiddels vastgesteld dat de uitbouw van de cultuureducatieve functie van museum De Oude Wolden reëel en wenselijk is (zie hoofdstuk cultuureducatie).

6 Podiumkunsten

6.1 Inleiding

Binnen ons cultuurbeleid maken we onderscheid tussen het professionele aanbod (dat doorgaans 'van buiten' komt) en het aanbod van het amateur-circuit. Ons beleid richt zich op de professionele podiumkunsten, de amateurkunst en…… het seizoen.

6.2 De professionele podiumkunsten

Bellingwedde is een plattelandsgemeente met een sterk agrarisch karakter, zonder een logisch centrum of hoofdplaats. Traditioneel is de bevolking voor veel voorzieningen georiënteerd op de plaatsen Winschoten en Stadskanaal. Het bezoek aan theater- en muziekuitvoeringen vormt daarop geen uitzondering. Wij zijn momenteel deelnemer in De Klinker en wensen betrokken te blijven bij het toekomstige Cultuurhuis te Winschoten.
In de Magnuskerk van Bellingwolde, Kerkje Oudeschans en De Meet hebben we ook zelf als gemeente drie podia binnen onze gemeentegrenzen voor professionelere uitvoeringen.

Deskundige organisaties verzorgen de programmering van genoemde voorzieningen. Wij hebben niet de ambitie om zelf een programmeringsbeleid te voeren voor de professionele podiumkunsten. Zoals wij in de vorige nota al veronderstelden, is gebleken dat er binnen onze gemeente ruimte bestaat voor de verdere ontwikkeling van kleinschalig (jeugd)theater. Het aanbod aan jeugdtheater, waarbij rekening gehouden wordt met de belangstelling van jongeren, is vergroot. Door een actief subsidiebeleid terzake heeft de gemeente daaraan bijgedragen. Jeugdtheatervoorstellingen kunnen gehouden worden op buitenlocaties zoals bij De Burcht te Wedde en Museum De Oude Wolden te Bellingwolde. Grotere (school)voorstellingen voor het basisonderwijs en voortgezet onderwijs kunnen plaatsvinden in diverse multifunctionele accommodaties zoals in MFA Veelerveen of "De Meet" te Bellingwolde plaatsvinden.

6.3 De amateurkunsten

Een bloeiend verenigingsleven draagt sterk bij aan de leefbaarheid van de kernen en daarmee aan de positie van de gemeente. De kernen van Bellingwedde kennen ieder hun eigen karakter en de meeste bewoners hebben een sterke binding met hun kern. Op cultureel gebied uit die verbondenheid zich via de muziekvereniging, via koren, via amateurdans (volksdans, countrylinedance), popkoor, bandjes of de toneelvereniging. Vaak zijn deze in het dorp geworteld en het behoud van deze binding weegt zwaar.
De amateurkunsten kunnen een rol spelen om het gemeenschapsgevoel van de dorpen onderling te versterken door uitvoeringen van de verschillende verenigingen wat meer te concentreren en de schaal te vergroten. Als we de activiteiten van verschillende organisaties meer concentreren in een beperkt aantal voorzieningen versterken we wellicht de participatie van de bevolking uit verschillende kernen. De grotere gemeenschapscentra komen hiervoor het meest in aanmerking. In deze accommodaties kunnen bovendien (pop)concerten en festivals plaatsvinden en is oefenruimte aanwezig (zie verder Hoofdstuk 7 Amateurkunst)).

6.4 Het Seizoen

Ons cultuurbeleid tot nu toe is gericht op het podiumkunstenaanbod voor de eigen bevolking. Maar een seizoensaanbod gericht op de toeristen die Bellingwedde in de zomer bezoeken, draagt in belangrijke mate bij aan het toeristisch product. Te denken valt aan activiteiten als zomeravondconcerten en andere initiatieven. We kunnen hier een belangrijke nieuwe impuls aangeven (zie hoofdstuk 12 "Cultuur en Toerisme").

7. Amateurkunst

7.1 Inleiding

Tot de actieve amateurkunst rekenen we alle disciplines van de kunsten; dans, muziek, theater, beeldende kunst, literatuur en film/fotografie, waarbij de beoefenaar geen beroepsopleiding in de kunsten heeft gevolgd en/of beroepsmatig actief is binnen een kunstdiscipline.
Binnen de amateurkunst (AK) bestaan drie verschijningsvormen waaraan de amateurkunst zijn karakter ontleent:

1. *Zij die AK beoefenen vanuit een sociale motivatie.*
   Deze beoefenaars stellen het, in groepsverband, beoefenen van een vorm van AK dienstbaar aan het sociale contact onderling en bij eventuele uitvoeringen het sociale contact met het publiek. Het oer-Hollandse woord "gezelligheid" staat centraal. Naast de sociale motivatie kan identiteitsgebondenheid een belangrijke drijfveer zijn. De groep beantwoordt verder aan de volgende kenmerken; de uitingsvorm is vaak behoudend, kwaliteit is geen doel op zich, aan externe scholing is weinig tot geen behoefte, presentaties zijn veelal lokaal met een zeker gesloten karakter. Uit onderzoek is gebleken dat landelijk ruim de helft van alle amateurkunst beoefenaars tot deze groep te rekenen zijn. Wij noemen dat de eerste categorie.

2. *Zij die AK beoefenen zowel van uit een sociale behoefte als wel een kwaliteitsverlangen hebben.*
   Hoewel de sociale context belangrijk is, is er tevens een streven naar kwaliteitsverbetering en dient de presentatie van de discipline te voldoen aan zelf gestelde kwaliteitsnormen. Kenmerken zijn: de uitingsvorm is nog veelal behoudend, kwaliteit daarbinnen wordt nadrukkelijk gezocht, externe scholing wordt gewenst, presentaties zijn naast lokaal ook regelmatig bovenlokaal met een open karakter. Ongeveer 35% van de AK beoefenaars beantwoorden aan dit profiel. Hier is sprake van de tweede categorie.

3. *Zij die de AK beoefenen met als hoofddoelen vernieuwing en kwaliteit.*
   Kwaliteit staat voorop, het sociale is hieraan veruit ondergeschikt. Kenmerken zijn: de uitingsvorm is in veel gevallen een zoektocht naar vernieuwing, grenzen verkennend, confronterend, maar ten minste altijd voldoend aan hoge kwaliteitsnormen. Er is weinig sprake van een hechte sociale context, men zoekt zijn scholing zowel landelijk als internationaal, presentaties zijn zelden lokaal, vaak bovenlokaal, landelijk en internationaal met een open karakter. Zij worden vaak geassocieerd met het "grijze middengebied", waarbij de artistieke grenzen tussen professioneel en amateur vervagen. Minder dan 15% van alle AK beoefenaars kunnen gerekend worden tot dit profiel. Zij vormen de derde categorie.

7.2 Amateurkunst in Bellingwedde

Op de gemeentelijke schaal hebben we vooral te maken met de eerste twee categorieën. Er is veel voor te zeggen, en het voorkomt veel definitie- en subsidieverwarring, om de eerste categorie onder te brengen bij het sociaal cultureel werk. Immers welzijnsaspecten staan centraal of het nu om zingen, kaarten, bloemschikken of linedancing gaat. Sociale cohesie is de kracht van de eerste categorie.
De tweede categorie behoort echter tot het terrein van cultuur. Uiteraard zijn er welzijnsaspecten maar de hang naar kwaliteitsverbetering en de behoefte aan het geven van goede presentaties met goede faciliteiten geven voor een belangrijk deel kleur aan de culturele samenleving. Leden uit deze tweede categorie kom je tegen op muziekscholen, Centra voor Cultuureducatie, bij dansstudio's, of men nodigt professionals uit om aan huis trainingen te verzorgen of producties, repetities, presentaties te begeleiden. Staat bij de eerste categorie het eigen publiek centraal, bij de tweede categorie zoekt men naast het eigen publiek ook nadrukkelijk naar contact met potentieel nieuw publiek. Waarbij goede "presentatiepodia" en "werkplekken" een cruciale rol spelen.
Bellingwedde is rijk aan de eerste categorie en heeft in beperktere mate de tweede categorie "in huis ". Wel zijn de amateurkunstenaars van de tweede categorie vaak betrokken bij het regionaal Cultuurplan. De derde categorie komt beperkt voor, met name op het gebied van beeldende kunst. Willen wij amateurcultuur van de tweede en derde categorie bevorderen en ontwikkelen dan zullen wij moeten investeren op een aantal terreinen. Gedacht kan daarbij worden aan investeren in kwaliteitsbevordering
door middel van scholing en begeleiding en aan het investeren in presentatiepodia en werkplekken.

Daarnaast is het wenselijk om dat er in de gemeente een locatie is die ruimte biedt aan een werkplaats podiumkunst, een atelierruimte en waar exposities gehouden kunnen worden. Op deze manier stimuleren we ook “een kruisbestuiving”. De locatie is bedoeld als gezamenlijk onderkomen voor de in aanmerking komende gebruikers.
Wellicht is het mogelijk om een combinatie te maken met de cultuureducatieve functie in het museum De Oude Wolden. Ook individuele kunstenaars beschikken vaak over eigen werk- c.q. atelierruimte waar wellicht een dergelijk gecombineerd gebruik mogelijk is.

7.2.1 Investeren in de toekomst

Wij scheppen een extra impuls voor jongeren. Naast de onder 7.2.1 en 7.2.2 beschreven kansen, die uiteraard ook voor jongeren aantrekkelijk gemaakt moeten worden, willen we een extra impuls geven aan jongerencultuur en dan met name aan popmuziek, dance (freestyle, breakdance, streetdance). En graffitikunst. Het jongerenwerk en de jongeren uit de tieneropvang worden betrokken bij voorstellen voor deze extra impuls.

7.2.2 Investeren in samenwerking

De infrastructuur amateurkunst rust op de schouders van vele vrijwilligers. Maar de algemene trend laat zien dat het steeds moeilijker wordt om in een vergaande professionele samenleving als vrijwilliger overeind te blijven. Het vrijwilligerscorps vergrijst sterk en het wordt steeds moeilijker om nieuwe vrijwilligers te werven. Dit maakt op termijn de amateurkunst (nog) kwetsbaarder. Om dit te voorkomen vragen we het servicepunt vrijwilligersondersteuning ondersteuning te bieden aan de vrijwilligers in de amateurkunst waarbij dienstverlening, uitwisseling en bundeling van krachten en kennis centraal staan. Opmerking verdient, dat de raad op 28 mei 2009 heeft besloten tot het afsluiten van een verzekering voor vrijwilligers. De aan te bieden verzekeringspakketten bieden dekking voor de risico’s verbonden aan het vrijwilligerswerk Ook willen wij vergaande samenwerking tussen de verschillende stichtingen en verenigingen binnen de amateurkunst stimuleren. Wij zullen in samenspraak met de Stichting Welzijn Oldambt en museum De Oude Wolden de mogelijkheden hiertoe gaan ontwikkelen.

8. Cultureel Erfgoed

8.1 Inleiding

De gemeente Bellingwedde beheert een eeuwenoud cultuurlandschap met belangrijke monumenten. Onze geschiedenis leeft ook voort in een rijke verzameling voorwerpen, die deels in gemeentelijk bezit zijn. Wij vinden het belangrijk om dit culturele erfgoed in stand te houden en te exploiteren. Wel dient dit in historisch perspectief geplaatst te worden zodat het geen belemmering vormt voor toekomstige ontwikkelingen. Cultureel erfgoed is dynamisch en verandert mee met de tijd!

In de eerste plaats speelt het bewaren van het cultureel erfgoed een rol in de identiteit van onze gemeente. De laatste jaren zien we een sterke opleving in de belangstelling voor de eigen streek of het eigen dorp. Het in stand houden van oude volksgebruiken speelt een belangrijke rol in het dorpsleven en is een van de factoren die bijdragen tot sociale cohesie. Ook nieuwe inwoners van de gemeente willen meer weten over de historie van de gemeente of de kern waarin zij zich hebben gevestigd. Hetzelfde geldt voor Oost-Groningers die na hun arbeidzame leven van elders terugkeren naar hun geboorteplaats.
In de tweede plaats biedt het cultureel erfgoed, mits goed en eigentijds gepresenteerd, een goede kans om een brug te slaan naar de jeugd. Ook jongeren zijn te motiveren voor het verleden, zeker daar waar - bijvoorbeeld via de cultuureducatie in het basisonderwijs - een verbinding gelegd kan worden met hun eigen leven en het hoe en waarom van de gebeurtenissen in hun eigen omgeving.
De derde beweegreden voor een actief gemeentelijk beleid voor het cultureel erfgoed is het grote belang voor de recreatie in de gemeente Bellingwedde. Een groeiend aantal toeristen is geïnteresseerd in de cultuurhistorische aspecten van de streek waar zij op vakantie gaan (zie hoofdstuk Cultuur en Toerisme).

In ons beleid richten wij op ons op archeologie en monumenten, streektaal, volkskunst en de streekhistorie. Overigens stemmen wij ons beleid, mede gelet op de verschillende bevoegdheden, zo veel mogelijk af op het rijks- en provinciaal beleid.

8.2 De collectie streekgeschiedenis

Het museum De Oude Wolden kent een collectie streekgeschiedenis, die evenwel slechts maar ten dele ontsloten en geconserveerd is. Een gedeelte van de 7000 voorwerpen dient alsnog geconserveerd en toegankelijk worden gemaakt, of te worden afgestoten. Het bestuur van de stichting, als eigenaar van deze collectie, is terzake bevoegd om besluiten en maatregelen te nemen. In het in 2009 verschenen beleidsplan van genoemd bestuur is een en ander ten aanzien van de collectie streekgeschiedenis uitgewerkt. Wij streven als gemeente een maximale toegankelijkheid na van de collectie streekgeschiedenis voor gebruik voor studie, voor onderwijs en cultuureducatie, en voor regionale geschiedschrijving. Een en ander moet evenwel realiseerbaar zijn, waarbij beschikbare menskracht en instrumentarium voor conserveren een bepalende factor is. In het verleden zijn beschikbare tijd en middelen hiervoor niet toereikend geweest, hetgeen het stichtingsbestuur heeft doen besluiten in 2009 de herijking van de erkenning als geregistreerd museum door de Nederlandse Museumvereniging niet aan te vragen. De erkenning is daarmee komen te vervallen; deze erkenning is juist van wezenlijk belang voor het kunnen verkrijgen van bruiklenen.
Het beleidsplan van het museum beschrijft de stappen die gezet moeten worden om weer voor erkenning als Geregistreerd museum in aanmerking te komen. Wij ondersteunen het bestuur van Stichting de Oude Wolden in hun streven te werken aan het wederom verkrijgen van de erkenning als Geregistreerd museum.

8.3 Monumenten

De zorg voor onze monumenten heeft altijd al hoog op de agenda gestaan. De diversiteit in soorten monumenten is groot: woonhuismonumenten, buitenplaatsen, kerken, molens, boerderijen en archeologische monumenten. Uitgangspunten voor gemeentelijk beleid terzake zijn de zorg voor en het behoud van cultuurhistorische aspecten en gezichts- en identiteitsbepalende elementen. Deze dragen immers in sterke mate bij aan de aantrekkelijkheid van de gemeente Bellingwedde. De betekenis van de cultuurhistorische waarden en in het bijzonder van (archeologische) monumenten voor de ruimtelijke identiteit is tweeledig. Een maatschappelijke betekenis: monumenten fungeren vaak als gezichtsbepalende elementen en maken de identificatie met een bepaalde plek mogelijk. En een economische en toeristische betekenis omdat de cultuurhistorische waarden positief bijdragen

aan de vestigingsfactor en de toeristische aantrekkingskracht van de gemeente. Onderhoud en restauratie dragen bij aan de werkgelegenheid.
Naast deze betekenis voor de leefomgeving hebben de cultuurhistorische waarden uiteraard een duidelijke intrinsieke waarde. Wij willen in het gemeentelijk monumenten- en archeologiebeleid aandacht schenken aan betere publieksinformatie over onze monumenten en een sterkere impuls geven aan de Open Monumentendag.

8.4 Streektaal

Wij hechten aan het behoud van het Gronings als streektaal inclusief zijn streek- en dorpsgebonden varianten. Een opwaartse trend is merkbaar in de algehele waardering voor het dialect. Wij zullen waardevolle initiatieven op dit terrein stimuleren als deze bijdragen tot kwaliteitsverbetering van het dialectonderzoek en dialectgebruik. Wij stemmen ons beleid zoveel mogelijk af op het provinciale beleid.

8.5 Gemeentearchief

Een erg belangrijke vindplaats van streekhistorie is het gemeentelijk archief. Niet alleen vinden we er al de bevolkingsgegevens vanaf 1801 van de gemeenten Wedde en Bellingwolde en van de gemeente Bellingwedde vanaf 1968 maar ook kan men er allerhande interessante correspondentie vinden. De ontsluiting van de gegevens is echter een probleem. Dit probleem dient in de komende jaren aangepakt te worden, zodat nog meer mensen gebruik kunnen maken van deze unieke gegevens.

9. Beeldende kunst

9.1 Inleiding

Beeldende kunst is momenteel nauwelijks onderwerp van beleid. Incidenteel maken wij het mede mogelijk dat een kunstwerk in de openbare ruimte wordt geplaatst of kopen wij een voor de gemeente waardevol kunstwerk aan. Wel is onze betrokkenheid bij het museum De Oude Wolden groot, uiteraard natuurlijk ook omdat de gemeentelijke E7-collectie van Lodewijk Bruckman daarin ten toon gesteld wordt. Het museum richt zich tot op heden vooral op de kunst uit de 20^{e} eeuw, met als speerpunten het magisch realisme en Groninger Kunstkring De Ploeg. De stichting slaat in het nieuwe beleidsplan een gevarieerdere koers in.
Daarnaast worden wisseltentoonstellingen gehouden van kunstenaars. De laatste jaren is er een trendverlegging waarneembaar van Groninger kunstenaars naar kunstenaarscollectieven, waarbij ook duitse en Belgische kunstenaars betrokken zijn.

In ons land is de overheid steeds meer een belangrijke partner om de aandacht voor en de productie van hedendaagse beeldende kunst te stimuleren. Door deze ontwikkeling en omdat onze gemeente inmiddels ook een gewilde vestigingsplaats is voor hedendaagse kunstenaars, willen wij in ons beleid actieve aandacht schenken aan hedendaagse beeldende kunst. Door educatieve activiteiten willen wij ook de jeugd daarbij betrekken. Gezien de financiële situatie van de gemeente Bellingwedde zal er de komende periode niet of nauwelijks sprake kunnen zijn van gemeentelijke aankopen van beeldende kunst.

9.2 Concentratie

De gemeenteraad heeft in 2003 besloten om Bellingwolde te zien als centraal punt in het beleid voor de beeldende kunst (zie ook hoofdstuk 10 Musea en galerieën). Om versnippering van aandacht en energie te voorkomen, denken wij dat de aandacht voor de ontwikkeling van de beeldende kunst zich het best ook in Bellingwolde, met als uitvalsbasis museum De Oude Wolden, kan concentreren. Museum De Oude Wolden in Bellingwolde heeft inmiddels naam opgebouwd op het gebied van beeldende kunsttentoonstellingen. Wij wensen dan ook deze ingeslagen weg voort te zetten.

9.3 Openbare ruimte

Beeldende kunst dient een structurele plaats te behouden in de openbare ruimte. Gezien de financiële situatie van de gemeente Bellingwedde zal er de komende periode niet of nauwelijks sprake kunnen zijn van gemeentelijke aankopen van beeldende kunst in de openbare ruimte. Derhalve zal het behoud en onderhoud van de bestaande kunstvoorwerpen prioriteit krijgen.
Wij streven ernaar de kunstvoorwerpen in die openbare ruimte beter toegankelijk te maken en toeristisch aantrekkelijk. Wij zien daarin evenwel ook een rol weggelegd voor de toeristisch-recreatieve ondernemers in onze gemeente. Vanuit die toeristische ondernemers is reeds een initiatief gekomen om de oude kunstroute nieuw leven in te blazen.

10. Musea en galerieën

10.1 Inleiding

Musea verzamelen, beheren en presenteren collecties. Daarmee ontsluiten zij het culturele en natuurlijke erfgoed. Met hun collecties zijn zij de spiegel van belangrijke ontwikkelingen die Groningen en onze regio kenmerken en hebben gevormd. Zo bieden zij kennis en ervaringen die ons begrip van het heden verdiepen. Naast de waarde die musea hebben voor de inwoners van onze gemeente zijn zij ook een middel om toeristen te informeren over de geschiedenis van onze streek. Daarmee vervullen de musea ook een toeristisch-recreatieve rol. Als gemeente zien wij een taak in het bevorderen van de kwaliteit van en de belangstelling voor het Oost-Groninger museumaanbod en onze eigen musea in het bijzonder. Goede museumeducatie die ook op jeugd en jongeren is gericht zou de belangstelling kunnen vergroten.
In ons beleid voor bestaande musea en nieuwe initiatieven kiezen wij voor afstemming (niet 'meer van hetzelfde') en brede toegankelijkheid. Ook afstemming met het overige aanbod in de regio en onze provincie is belangrijk. Daarnaast kent onze gemeente een groeiend aantal galerieën en een kunstuitleen. Steeds meer kunstenaars vestigen zich in onze gemeente, doen inspiratie op voor het vervaardigen van hun kunstwerken, stellen deze tentoon en trachten deze te verkopen.

10.2 Musea en galerieën in Bellingwedde

De in onze gemeente gevestigde (kleine) musea zijn van uiteenlopende aard. Historie, kunst en ambachtelijkheid/nijverheid zijn de drie invalshoeken die de musea inhoudelijk binden of waarmee ze zich juist van elkaar onderscheiden. De musea in onze gemeente zijn, als we kijken naar de omvang van de (vrijwillige) inzet, klein tot zeer klein te noemen. Ook de organisatievorm en de relatie met de (lokale) overheid zijn verschillend. Wij onderscheiden:

- musea en/of particuliere verzamelcollecties die een directe relatie hebben met de geschiedenis van onze gemeente en de streek waarin zij liggen (streekgeschiedenis; streekgebonden nijverheid etc.)
- musea en/of particuliere verzamelcollecties die geen directe relatie hebben met de aard en geschiedenis van onze gemeente, maar een overstijgende waarde hebben (kunst, thematische verzamelingen etc.)
- galerieën en/of kunstuitleen op (semi-)commerciële basis

Belangrijk zijn in eerste instantie de musea die een directe relatie hebben met (de geschiedenis van) onze gemeente. De museale collecties bestaan uit objecten die ofwel in gemeentelijk bezit zijn ofwel in nauw verband staan met de geschiedenis van de gemeente. De bemoeienis die wij hebben met de exploitatie van deze musea hangt samen met de verantwoordelijkheid voor de collecties. Als de objecten van de museumcollecties gemeentelijk bezit zijn, zullen wij een groter aandeel in de exploitatie hebben. Als de collecties in particuliere handen zijn, is er geen reden voor een gemeentelijke financiële bijdrage. Dit laat onverlet dat wij van mening zijn dat overige musea, galerieën en verzamelcollecties eveneens een belangrijke bijdrage leveren aan het culturele en toeristische klimaat.

10.3 Kwaliteit

Aandachtspunten voor het formuleren van beleid zijn samenwerking en afstemming, professionalisering, kwaliteitsverbetering en huisvesting. Ook de differentiatie van aanbod en mogelijkheden voor seizoensverlenging spelen een belangrijke rol. Het heeft geen zin om ontwikkelingen te ondersteunen of te stimuleren die er toe leiden dat er meer van hetzelfde wordt geboden.
Wij hebben in het verleden ondersteund en gefaciliteerd dat ons grootste museum, museum De Oude Wolden, deelnam aan het museumregistratie-project van de Nederlandse Museum Vereniging. Zonder samenwerking, afstemming en professionalisering zijn kleinere musea immers niet in staat om zich te positioneren en profileren. Ook kwaliteitsverbetering en educatie hangen samen met de aanwezigheid van professionele ondersteuning.
Het museum De Oude Wolden bezat in 2003 reeds een voorlopige erkenning, die medio 2004 omgezet kon worden in een definitieve erkenning. Helaas heeft het museum in 2009, toen de erkenning verlengd moest worden, deze verlenging niet kunnen aanvragen. Het bestuur van het museum was van mening dat niet voldaan kon worden aan de eisen van met name het klimaatbeheer. Wij willen het museumbestuur ondersteunen daar waar dat in ons vermogen ligt om deze erkenning weer te verkrijgen.

Het is wenselijk, dat de musea in de gemeente Bellingwedde op een eigentijdse manier via objecten een met Bellingwedde en de streek verbonden verhaal te vertellen. In het Vestingmuseum Oudeschans lag in het verleden de nadruk op de geschiedenis en cultuur van het dagelijks leven in het voormalige garnizoensplaatsje Oudeschans. De museale functie op deze locatie is versterkt. De gemeente heeft de herinrichting van het museum financieel ondersteund. Inmiddels is deze voltooid en heeft de heropening plaatsgevonden. Doel is dat het museum meer bezoekers gaat trekken door een regionale rol te vervullen en zich niet enkel te richten op de geschiedenis van de vesting Oudeschans. Die rol wordt met name gezien in de geschiedenis van de schansen en vestingen in Oost-Groningen en de grensstreek. Een dergelijk museum was er nog niet en past uitstekend in het project Grensland-Vestingland. De overige vestingmusea in dit gebied (Nieuweschans, Bourtange) richten zich uitsluitend op de geschiedenis van de eigen vesting. Een regionaal verhaal betreffende de vestingen en schansen is een welkome aanvulling.
Tevens verwacht het museum nieuwe doelgroepen te kunnen aanboren, met name richt het zich op een jeugdig publiek. De nieuwe inrichting is spannend en uitdagend op educatief gebied.

Profilering, presentatie en organisatie verbeteren is prima, maar de betrokkenheid van de eigen bevolking is ook belangrijk. Deze betrokkenheid zou een stimulans kunnen krijgen via koppelpresentaties van eigen collectie en objecten uit particulier bezit. Het bestuur van museum De Oude Wolden neemt hierop reeds een voorschot in het nieuwe beleidsplan.

10.4 Ontwikkelingen

Wij kiezen voor de ontwikkeling van Bellingwolde als de locatie waar beeldende kunst centraal staat in het culturele aanbod. Het museum De Oude Wolden speelt daarin een belangrijke rol. Derhalve is de afgelopen periode besteed aan het versterken van de relatie met het museum en aan een bezinning op de rol die het museumbestuur vervult en/of dient te vervullen, alsmede op de aard en omvang van de gemeentelijke bemoeienis. Het bestuur van museum de Oude Wolden heeft een nieuwe beleidsvisie opgesteld waarin zij voorstelt een andere koers te gaan varen. Het beleidsplan is zeer ambitieus en kent een financieel plaatje. De gemeente wordt verzocht te investeren, in die zin, dat het museumbestuur zeggenschap krijgt over de volledige collectie van het museum in ruil voor een garantstelling.

11. Media en bibliotheek

11.1 Media

De gemeente heeft geen directe bemoeienis met de media en streeft dit ook niet na.

11.2 Bibliotheek

De gemeente Bellingwedde heeft twee zelfstandig gehuisveste openbare bibliotheken, die aangesloten zijn bij Biblionet. Daarnaast kent de gemeente in de kleine dorpen de zogeheten bibliobus. De bibliobus is een mobiele, laagdrempelige en goed geoutilleerde voorziening die voor iedere inwoner toegankelijk is. Vooral de minder mobiele groepen zoals ouderen en jongeren zijn voor hun literatuurbehoefte sterk afhankelijk van de bibliobus. Daarnaast functioneert de bibliobus met name voor jongeren tot 13 jaar als opstap naar de niet-mobiele openbare bibliotheek. Daar waar mogelijk zijn de haltes van de bibliobus bepaald nabij de scholen. In de nieuwe multifunctionele accommodatie te Veelerveen is een bescheiden bibliotheekvoorziening ondergebracht. De gemeente Bellingwedde heeft de afgelopen periode geïnvesteerd in de bibliotheekvernieuwing. Er is een nieuwe bibliotheek in Blijham gekomen in het multifunctionele centrum De koningsspil, er is veel aandacht geweest voor met name jonge kinderen, de gemeente heeft op subsidiegeleden een digitaal loket laten ontwikkelen.

12. Cultuur en toerisme

12.1 Inleiding

Het behoeft geen betoog dat een doordacht beleid op het snijvlak van cultuur en toerisme voor de gemeente Bellingwedde onmisbaar is. In de eerste plaats vanwege het aantal toeristen dat de gemeente gedurende een aantal maanden van het jaar bezoekt. Bellingwedde biedt rust en ruimte, is kleinschalig en toch open, biedt een diversiteit aan natuur en cultuur en heeft schitterende fietsmogelijkheden. Het gemeentelijk toeristisch beleid richt zich op kwaliteitsverbetering, verlenging van de verblijfsduur en seizoensverlenging. Dat vraagt om een rijk geschakeerd aanbod, waarbinnen cultuur niet is weg te denken.
Over het algemeen is een groot deel van de vakantiegangers geïnteresseerd in culturele evenementen. Een gemeente die dit aanbod verzorgt, kan zich profileren en scoort hoger in de slag om de gunst van de toeristen.
Daarnaast heeft Bellingwedde de recreant een rijk cultureel erfgoed te bieden. In het Groninger landschap hebben tal van kunstenaars uit het verre en recentere verleden inspiratie gevonden en dit landschap boeit nog steeds. Het cultureel beleid hangt derhalve nauw samen met het toeristisch beleid, de gemeente ziet een belangrijke rol weggelegd voor de toeristisch-recreatieve ondernemers in het cultuurtoerisme.

12.2 De dorpskernen

De relatie met de schilderkunst ligt voor de hand in Bellingwolde. Toeristen weten het museum De Oude Wolden te vinden voor de 20^{e} eeuwse schilderkunst. De tentoonstellingen uit het verleden, evenals de eigen gemeentelijke Bruckmancollectie (magisch realisme) hebben daar de afgelopen jaren aan bijgedragen. Van belang is om tentoonstellingen te houden die voor een groot publiek toegankelijk zijn en derhalve toerisme bevorderen, dit met name in het toeristenseizoen.

De geschiedenis ligt in het plaatsje Oudeschans letterlijk op straat. Verwijzingen naar de vroegere garnizoensplaats zijn tastbaar aanwezig. De schanswallen, de bastions, het Garnizoenskerkje, veel van hun geschiedenis is al ruim bekend, en de nieuwe de presentatie en promotie van dit erfgoed door de Stichting Vesting Oudeschans zal daar zeker aan bijdragen.

Wat ook de aandacht verdient is het smokkelaarsverleden. Bellingwedde heeft een boeiend ‘smokkelverleden’. Veel van dit smokkelverleden is te vinden in de Lethe. De Lethe is een buurtschap dicht aan de Duitse grens net buiten het dorp Bellingwolde. Een aantal eeuwen terug was het nog een onbegaanbaar moeras Door de indijking van het Bourtanger moor kwam het gebied zo rond 1700 droog te liggen en langzamerhand kwamen hier mensen wonen, deze mensen woonden in plaggenhutten en verdienden hun geld met turfsteken en het verbouwen van boekweit. Het grondgebied van Bellingwolde en omstreken, was afwisselend in handen van Duitse dan wel Nederlandse gezagshebbers. Er werden vestingdijken opgeworpen. In latere tijden werden deze vestingdijken en de ontstane soldatenpaadjes door de bewoners van de Lethe en de Duitsers gebruikt om smokkelwaar over en weer te brengen. Het meest beroemde verhaal is de smokkel van jenever in varkensblazen. Ook een element van de geschiedenis, die meer dan de moeite waard is te conserveren. Het Lethe smokkelaarspad is zo iets.

12.3 Het agrarisch buitengebied

Vele toeristen waarderen het agrarisch buitengebied vanwege de rust en ruimte, en omdat het zich leent voor verkenning te voet, per (lig)fiets of skeelerend. Bellingwedde wil zich ook op dit gebied profileren en heeft de toerist veel te bieden. Hier zien wij met name een rol weggelegd voor het Toeristisch Platform Bellingwedde.

12.4 Bellingwedde een podium?

De aanwezigheid van een aantal (zomer)gasten vraagt om een aanbod van culturele evenementen. Vast staat immers dat veel recreanten – en ook eigen inwoners - graag in hun vakantie van een cultureel aanbod gebruikmaken. Voor het meer grootschalige aanbod kijken wij evenwel nadrukkelijk naar het aanbod in de omliggende grote plaatsen. Om tot wat kleinschaliger evenementen te komen zal gerekend moeten worden op het particulier initiatief.

Tenslotte

In deze tweede cultuurnota is voortgeborduurd op de in de eerste cultuurnota vastgelegde visie en wensen. Een aantal wensen uit die nota is gerealiseerd, een aantal is wens gebleven en weer opgenomen. In zijn algemeenheid mag evenwel geconcludeerd worden dat de ontwikkeling van het culturele aanbod in Bellingwedde de afgelopen periode niet heeft stil gestaan. Wanneer de raad instemt met de onderhavige beleidsnota zal het college komen met een uitvoeringsprogramma.